

Сан претворен у робу

Александар Петровић

МИЛЕНА је у Америку дошла августа 1939. године да би у њој провела шест последњих година свог живота. Прво што види док брод пристаје у луку је Месец. И поред њега једино мрак. "Гледала сам дуго све светлости у даљини, као Венеција, само много дуже са стране. Месечина и бели облаци, и светиљке што клизе по води, али се ништа друго не види. Ето то ти је Њујорк."

"У Америци се првих месеци Милена осећала као сужањ. Кроз хуку и метеж њујоршких кањона од челика и бетона проноси страх и чежњу за Европом. Од Пожаревца, Рима и Париза одваја је претећи океан", каже М. Б. Протић. Она одмах осећа да егзодус у Америку није ништа решио, пред њом се није отворио обзор у коме би се измириле супротности које су почеле да горе. Њу је дочекало управо оно од чега је побегла из Европе. Зато она то може тако добро да препозна, њеној осећајности не остаје скривено где се обрела. Али још док је била на броду почео је рат и мостови повратка су срушени. Запада у понор самоће неупоредиво дубљи од онога што је доживела у Европи.

"Ја се осећам тако сама на свету, да понекад не знам како да издржим ову празнину и панику", пише мајци средином 1941. године. "Све се продаје, купује, препродаје, нема тајни, нема снова, нема празног хода", додаје она, "...али остаје утисак да као да се ништа још није искристалисало, као да свим тим кретањима управља неки страшни неред и као да се изван трговине и извештачности не може ухватити ниједан постојанији и важнији траг у животу ових људи... Не знам шта да радим кад сам сама, причам наглас с вашим фотографијама, твојим, бакиним и декиним и ти разговори готово увек завршавају у сузама, јер ми се чини да сам тако сама на свету као што нико никада није био."

Вртлог без снова и починка хвата је без милости, усисава је као неки вакуум да ноћима пржи очи савијена над столом завршавајући наручицу. "... Много сам уморна, а сем тога треба увек кад могу да виђам тај свет - па се осећам као неки навијени грамофон, само за једну те исту плочу. О себи не мислим, немам када, а нема ништа..." Нашла се у свету где је Разум тријумфално подредио себи цео живот, где је производња сваковрсних привида главни и скоро једини ритуал коме се људи поддају. Једино што може је да то изванредно пластично дочара у својим писмицама. "... Овде треште радио - апарати на све стране, новости непрестано излазе у свим могућим формама, новина на хиљаде, тако да се човек ошамути. Већина од тих вести је санзационална и лажна, па се демантују и потврђују непрестано." Опис Америке за сва времена, а живот толико различит од обала Дунава на којима је Месец без журбе излазио мењајући правилно своје фазе.

Никола Тесла и Милена прошли су исто - изневерени у својим сањарењима о бољем свету, напуштени у својим сликама јединства супротности, опљачкани од Аргонаута... Милена је знала да италијанска и енглеска ренесанса, медитеранска и хиперборејска немају ништа заједно. Та захуктала, бездушна машина нагонила ју је да ради на техници, а не на осећајности својих слика. Губила је додир са собом, а слике су постајале све углачаније, дотераније, занатски дотераније. Али чак и кад се удварала том свету модних журнала, знала је да није њен. Чак и кад се Тесла препоручивао Морганима нудећи им да остваре део његове визије на чему ће они, а не он зарадити још више новца, они су знали да то није њихова слика света. И оставили су га, како каже Милена, да му се исуши живот. Али зато су Милену убили, ритуалним жртвовањем на олтару новца и сировом анималношћу. Океан је био превелик, а острво на које је покушала да се искрца и нађе уточиште било је живо бласто.

Милена која никада није знала да прави новац била је принуђена да буде комерцијална као и Тесла. Док је он пројектовао генераторе, она је дизајнирала венчанице, исцртавала женске ташне и шешире. Као у некој кошмарној фарси личности

Милена Павловић Барили *Богиња Венера*

Никола Тесла и Милена прошли су исто - изневерени у својим сањарењима о бољем свету, напуштени у својим сликама јединства супротности, опљачкани од Аргонаута

Ана Ристовић

Снег у ципелама

*Не жради се кућа на збиркама есаја
мада која кашика више
понекад добро дође.*

*Не жради се кућа на новим завесама
мада друшчије погледе
с времена на време
шреба закљонити новим плашном.*

*Да би дом био дом, између остало
шреба ти и много шога
чећа би се унапред
одрекао, врло радо.*

*Слушај шта кажу Еским:
да би саградио добар изло
жодинама мораш да носиш
снеж у ципелама.*

*И шпенаглу, заборављену
у оковрајнику калуђа,
близу живе куцавице.*

(Из рукописа)

из њеног миленијумског сна рекламирају колоњску воду и доњи веш. Али то и јесте Америка - сан претворен у робу. Капитализам ионако не прави разлику између сна и јаве. Он их познаје само као робу.

"... Тешко ми је понекад што од чистог сликарства и фантазије нема ништа засад. Борим се колико могу против комерцијалних утисака и пресија. Имам често на рачун тога тешкоће са 'Вогом', али ако ја попустим, руинираће ме. Зато су сви уметници отупели овде... вредности су овде минималне што се уметности тиче, управо нетачне вредности. До извесне мере знају шта је добро, али ако је боље и много боље од доброг, они не виде ништа. Немају ни оштро око ни времена да мисле."

Не видим да је неко с мање речи боље оцртао атмосферу америчке уметности. То је, наравно, пре свега уметност новца, а тек онда quod libet све остало. Милена је јасно видела и покушала да се спасе уносећи у своје комерцијалне подухвате хумор, али он није био довољан да је спасе од трговачког Левијатана. Опкољена са свих страна, и споља и изнутра, облачи ружичасте анђелчиће у чипку у реклами за женски свилени веш. На рекламној слици "Богиња Венера", на којој је можда први пут употребљено Ботичелијево "Рађање Венере" за трговачке потребе, што је потом тако често чињено, богињу облећу слатки анђели који јој приносе козметичке производе. Венера на тој слици не доживљава апотеозу своје природе, већ се њена лепота рађа из козметичких, индустријских производа. То је право узношење, дивинизација индустрије, јер само уз њену помоћ жене могу постићи лепоту Венере. Али у тој екстази, у таласима егалтације скрила се и сама смрт. Под притиском захтева Милена је зашећерила превише своје слике и отровала се.

Милена је већ била отрована када је пала с коња и повредила кичму. Диктат комерцијалне производње гризао је, затамњивао онај Месец који је носила у себи. А ни онај Месец изван ње није лако могла да види под блештавим светлостима Њујорка. Пад с коња најавио је њен животни слом. Њен изабраник је био леп, али то није била лепота, била је то само маска. Лепи Американац, који пред крај живота иде у Румунију са својом другом женом, богатом Мексиканком, да би се подмладио, помогао јој је да умре. То је све што је могао да учини за њу, јер је за њега живот био само време за комерцијалну поруку. Милена је више него добро разумела ту поруку:

*"Сироша деца Океана
Са шечним срцима
Са леденим њрстима
изгубљена у пейомичном мраку
Сталнијем од олова и жвошча.
Вечито мала
И мртва.
Мој последњи поглед њрне
У сјаокоју неба
Које одржава воде
Свих мора."*

Не знамо како би даље текао њен живот, да ли би се његов ток улио у воде великог изгубљеног јединства или би Милена остала да лебди између две обале које су све брже узмицале једна од друге. Али, зато знамо да је њена смрт, можда по неком узвишеном плану који разуму није докучив, оставила њено стваралаштво изнад понора комерцијализације. Зато сада, можемо да видимо да њено сликарство, која са уске стазе није изашло на широки пут, и даље говори све оно што више не знамо и нисмо кадри да одсађамо. Оно ће постати све занимљивије, како се наше незнање о нашем свету увећава. Милена је одлично схватила "игру шестара" "сувог од живота" који се узда да ће тамним облацима и сенкама успети да прекрије и сам Месец. Зато је њено дело трајно завештање света скривеног негде у брдовитим обронцима који се спуштају на Дунав где уснули змај и данас сања своје Златно руно.

(Из текста "Милена, Месец и Аргонаути" објављеног у последњем трећем делу Зборника о Милени Барили - "Екс пост: критике, чланци, библиографија"; издавач "Хесперија", 2009)

Писац, чистач обуће и аутомобил

Саша Хаџи Танчић

ДВА света, што би се рекло: велики писац Иво Андрић и чистач обуће! Два схватања, различити видови једне исте ситуације. Детаљ у сложеним представама и комплексној улози коју је имао за живота. Увек прескроман, фотографисани Андрић фасцинира. Личност креативног интегритета делује животно и уверљиво, без обзира на стварну вредност пролазног "снимка".

Само, ово није амбијент његове родне Босне или Београда у којем је живео и стварао (ах, она стара, нереновирана терзијска "Москва"), већ најјужнији град наше земље који је велики писац посетио - древни Ниш. Андрић је уснимљен не као звезда екрана, спорта, астронаутике или политике (а ни као писац), него као случајни пролазник, обичан грађанин.

А чистача обуће има и данас по чекаоницама железничких и аутобуских станица, ушрафљених за дрвене сточиће, тик пред ногама обескрајених пролазника утрнулих ногу од пешачења; и отесаних ципела. Овај с фотографије погледао га је као старог знанца! Једноставно, и захваљујући ведро. Као да га је исцела прочитао - од а до ш, па би да мало поразговарају о Јелени, жени које нема, или о Аники у свим временима.

Писац емоција и визија, накран вазда новим лицима и пределима, и звезданог неба којег се не може нагледати, осмислио је универзалност свог књижевног света на светрајности малих ствари и људи, плодном свешћу о неизменљивости људске природе, у једном великом кругу надовезаних, од Алије Ђерзелеза, и Маре Мироснице, преко Мустафе Маџара и везира Јусуфа, до Лотике, Дефосеа и Тамиле из Смирне.

На Андрићу ни трага од година. Биће да оне нису ни прошле! Писцу прошлости

Овај с фотографије погледао га је као старог знанца! Једноставно и захваљујући ведро. Као да га је исцела прочитао - од а до ш...

старост и није нешто што ће се догодити. (Ка њој је корманио у огланцима ципелама).

На видном месту, мада у позадини, аутомобил: давно изашао из моде. Такав, за живота, писац приватно није поседовао.

Мадрид, лепа варош

Иво Андрић

ПО свим мадридским кафанама врве чистачи обуће, луњају са својим алатом од стола до стола, прилазе сваком госту сасвим близу и грубим гласом, неучтивим погледом питају:

- Лимпиам ("Да чистимо?") и при том дрско показују на ваше ципеле. Тако хоће да сугеришу гостима да им обућа није чиста и да им наметну своје услуге. И врло често успевају.

То су већином млади људи одвратна и нечиста изгледа. Врло често су полицијски шпијунци или посредници у скривитим и нечистим пословима, или и једно и друго. Живе обично са проституткама и од њих, а недељом после подне облаче се по последњој моди.

У Мадриду који није богат лепотама има један мали трг. Плаза де Леалтад, који својим положајем и изгледом спада међу најлепше што сам видео ходејући по свету. Само у Паризу и Кракову видео сам сличне тргове.

То је један полукруг згра-

да, нових и без нарочите лепоте и занимљивости, који почиње Берзом а завршава Хотел Рином. Средина полукруга испуњена је малим густим парком од пинија и других дрвета тамног и дубоког зеленила. Усред парка се диже висок обелиск од првеног камена.

Овај полукруг затвара, у пречнику, широка и лепа авенија Прадо, а иза ње на сличној узвисини као што је Плаза де Леалтад, диже се огромни Хотел Палас на који се настављају Банцо Алеман и Банцо де Еспана. Те две зграде, једноставне и складне, достојно затварају само прво поље видика, јер како се терен иза њих диже то се изнад њих виде врхови свих цркава и палата које су у центру вароши. - Све то, пред вече, на кастиљанском небу које има неку тамнију и нежнију модринау него небо осталих јужних земаља, и са младим месецом који је овде нарочито свечан и тајанствен, као симбол.

(Из "Знакова поред пута")

ли живот, одређених навика, изгледајући себи довољни. Из перспективе писца, међутим, чистачи обуће извесно имају друге задатке, односно другачију улогу и значење, нимало безазлену! Наведени запис то најбоље посведочава. И најобичнији чистач обуће андрићевски изгледа онеобичен и сложен. "Преображавањем модела" у функцији осећања истине а не слике истине "уснимљен" је у препознатљивом ставу, али и алузиви.

Додуше, фотографисани чистач обуће није мадридски него "нашки". А и трговци су нам различити...

О положају писца

Емсура Хамзић

ПОСЛЕДЊИ "случај" који је допро до јавности, и који никога осим актере, није много узбудио, јесте изостанак новчаног дела награде "Стеван Сремац". Пошто је реч о више него скромном износу, посебно с обзиром на то да сваки ћата у државним и општинским структурама има толику месечну плату, а ово би требало да буде накнада, или награда за годишњи, или често вишегодишњи рад на делу, и то не било каквом, него најбољем, награђеном, онда је сваки коментар сувишан!

Али упркос томе, ево неколико реченица. Невцивилизовано је, а о негативној поуци за младе да и не говоримо, да неко, као у овом случају писац, за свој поштен и хвалевредан труд, онда барем кад је награђен, доживљава непријатне тренутке, тугу, огорчење... Да не помињемо понижавајуће реченице које су се могле чути од организатора - Сакупићемо некако! - Смањен је буџет! - Потрошило се више

него што је планирано! - Криво је министарство...

Ако се зна да је то већ више година уназад уобичајена пракса, онда је ово само један у низу догађаја којима се не посвећује ни минимална пажња. Већ је уобичајено да вас позову, или прихвате ваш предлог за тај посао, а о вашем хонорару, или хонорару критичарима, не буде ни речи, па чак ни о путном трошку.

О хонорарима за објављене радове у часописима (песме, приче, осврте...), нема ни говора, а и како ће их бити, ако 95 посто писца не добија хонораре ни за објављене књиге!

Испада да је писац овца за шишање.

Зато и не треба да чуди што су многи, баш из оваквог искуства, одлучили да буду и сами своји издавачи!

Шта рећи и замерити осталима, ако се тако понашају институције културе, које живе и од књижевности! Можда и понајвише од ње, јер је много, управо из књижевности, из приче и из песме, изведених уметности - позориште, филм, опера, те музика уопште - шансона, севдалинка, забавна и рок музика, новокомпонована...

И сви актери, усуђујем се рећи, ових изведеница из крила књижевности живе боље, имају бољи третман и статус него онај без ког не би могли ни радити, ни егзистирати, а то је писац!

Писци су млађа браћа наше уметности, јер већина њих ради и помаже, трпи без роптања, без жалбе подноси све што им "на главу падне", и само се сажаливо

смешка на све нове и нове неправде које им се чине! Мало њих се огласи чак и да ту неправду изнесе у јавност, доживљавајући мали или никакав новчани износ награде, недобијање хонорара, или чак ни путног трошка, или неплаћеног преноћишта, као властиту срамоту, као нешто због чега они треба да се стиде!

Испоставља се тачном давна констатација да постоји и књижевна мафија! Ситна, ситнија или најситнија, шићарцијска, и најмизернија, али постоји!

То су они који за новац од наших неисплаћених награда, хонорара зна објављене књиге, наступе, вечере... и ко за чега све још наведеног у трошковима које подносе министарствима, секретаријатима, општинама, спонзорима, донаторима... купују станове, отварају издавачке куће, штампају властите књиге - луксузна, сабрана, изабрана и ина дела!

Једино писци базају и даље кроз таму препуштени сами себи, као прогнано и изопштено племе, мокрих опанака!

КЊИГА О ИСТОРИЈСКИМ ПОХОДИМА АЛЕКСАНДРА ВЕЛИКОГ

Био је и остао огледало за владаре свих времена и простора, архетип освајача, онај на кога су се неспособни узалуд угледали, а успешни непрестано покушавали да га достигну. Грци и Египћани поштовали су га као сина Бога Зевса - Амона, док га у некадашњој Персији, данас Ирану, и сада зову Александар Проклети. Обожаван или презрен, зависно од тога ко је о њему писао, Александар Велики никада није остао равнодушним и остао снажна инспирација за многе историчаре, романописце, филмске и ТВ сценаристе. Ових дана објављена је "Стратегика - Кратка историја похода Александра Великог", чији су аутори Александар Савић, Никола Керавица и Немања Качавенда, а издавач Завод за уџбенике.

На популаран, али поуздан начин, уз критичко читање античких извора и уз сјајне илустрације представљене су битке великог војсковође, са свим најважнијим детаљима. Шта је Александар Великог терало да, као нико пре њега, иде из борбе у борбу, тешко је одговорити. У књизи из пера Елијана Тактика записано је ово: "Александар је заплакао када је чуо филозофа Анаксарха како говори о бескрајном броју светова у космосу. Неко од краљевих пријатеља упитао га је зашто плаче, а он је одговорио: Толико је небројених светова, а ја још увек нисам освојио ни овај један".

Рођен у месецу хекатомбеону (крајем јула) 356. године пре н.е. у Пели, од оца македонског краља Филипа Другог и мајке Олимпијаде, епирске принцезе, већ у раној младости постао је ветеран из неколико похода у којима је успешно командовао великим војним јединицама. Истовремено, стекао је велико знање, јер му је учитељ Аристотел улио љубав према природним наукама, филозофији, поезији и медицини, па су му омиљени песници били Хомер и Пиндар. Када му је отац изненада умро, и поред више претендената на престо, уз њега је стала војска и сви заповедници, на чијој је првој смотри Александар обзнанио: "Иако се име променило, краљ је остао".

Само после два месеца кренуо на Тесалију, изабравши споредни пут који је водио преко неприступачног терена, уз саму морску обалу, зашао противницима иза леђа и принудио их на савезништво. Следио је Дунавски поход у којем су на планини Хем (данас Стара планина) поражени Трачани, а затим исте 335. године п. н. е. и Трибали у бици на реци Лиган (вероватно Јантра у Бугарској). По повратку, Александар је морао да се суочи са побуњеним Илирима са којима се сукобио у граду Пелиону (јужно од Охрида) када је два пута био рањен. У јесен исте године мобилисао је комплетну војску и усиљеним маршем кренуо према Теби (Грчка) у којој је избила побуна. За 14 дана пређено је око 450 километара и то по тешким, планинским путевима, тако да је непријатељ био запрепаштен и град је лако освојен.

Зиму је Александар провео у Македонији, планирајући поход на Персију. Пријатељима је разделио све краљевске поседе и

Миљеник богова

Драган БогUTOVIЋ

Толико је небројених светова, а ја још увек нисам освојио ни овај један

своје личне послове уредио као да се никада неће вратити. Када су га упитали шта је њему преостало, одговорио је: "Нада".

Као и хероји опевани у Илијади, и Александар је свој пут ка вечној слави започео у Троји. Пошто се поклонил сенима Ахила и Патрокла, отишао је до храма Атине, где је на олтар положио своју ратну опрему, узевши заузврат оружје и велики штит који су по предању припадали Ахилу. Ову опрему су отада на свим његовим походима носили испред Александра као симбол његове моћи и везе са митском прошлосту.

Сукоб са моћном персијском војском одиграо се маја-јуна 334. г. п. н. е, на реци Граник (данас Бига Чај у Турској). У тој бици македонска војска је функционисала као сложен механизам у којем су заједно дејствовали тешка коњица, тешка пешадија, лака коњица и обични војници. Александар је Персијанце победио њиховим најјачим оружјем, коњицом.

Уследио је нови сукоб са Персијанцима које је овога пута предводио лично краљ краљева Дарије Трећи. Битка се одиграла код Иса (у Турској), новембра 333. г. п. н. е, при чему се у једном тренутку непријатељ нашао македонској војсци иза леђа.

Ситуацију у којој би многе добре војсковође изгубиле главу, Александар је окренуо у своју корист. Напад који је извео, лично предводећи своје најбоље и најверније борце, довео је до потпуног слома противничког левог крила. У пролеће и јесен исте године Александар је заузео град Тир, затим и Газу.

Почетком следеће године Александар се упутио долином Нила и дошавши до самог ушћа одлучио је да на том месту оснује град коме ће дати своје име. Није то била ни прва, ни последња Александрија коју ће основати, али је била, свакако, највећа. Сам је начинио нацрт града, одредио места за тргове, храмове и градске зидине. Чекао га је, затим, нови сусрет са Даријем и у бици код Гаугамеле (данас у Ираку), 1. октобра 331. је још једном показао војничку вештину. Дарије је опет приморан да побегне, а бојно поље остало је прекривено телима погинулих.

Касне јесени 327. г. п. н. е, Александар је кренуо у освајање Индије, где је у бици код Аригејона стрела погодила у скочни зглоб. Сам је преломио стрелу, узјахао коња и наставио да командује трупама. Успели су битка на Хидаску (данас река Делум у Пакистану).

На врхунцу славе велики војсковођа није умро са мачем или копљем у руци, већ од изненадне и непознате болести. После једне ноћне пијанке, а затим грознице, и неколико дана борбе за живот, умро је 10. јуна 323. пре нове ере.

Како је Александар Велики успео да преживи бројне опасности, створи једну од највећих држава у историји и победи у свакој бици коју је водио? На та питања покушавају да одговоре многи историчари, а аутори књиге "Стратегика - Кратка историја похода Александра Великог" подсећају на стару грчку изреку: "Тешко је бити миљеник богова, јер њихови миљеници умиру млади".

Адиана Карахасановић Жељковић

Да сам ја уредник, рекла бих

(за Margaret Atwood)

Да, Маргарет,
не желим читати твоју дуњу њесму,
хоћу њесму крајку као дах,
као животи крајку,
њесму малу као ашом,
комџакџу,
(сама енерџија, сок и смисао)
хоћу њесму крајку као дах
писану само оним ријечима
без којих је нема,
хоћу њесму крајку као дах,
ја знам да ти то можеш.

Иван Јурковић Трагови Блок галерија

Саво Пешут

Гледаш ме

Носи ме и разноси твој поглед.

Каг ме гледаш у очи,

помера ме целоџ.

Каг ме гледаш негде друкде,

развлачиш ме по простору,

као мањети ТВ слику.

Убија ме и васкрсава твој поглед,

каг ме гледаш право у душу.

Каг ме гледаш у сећања и намере

разноси ме,

као кошава пјепо из њиксле,

у башии свеошшигест рестиорана,

која случајно ради,

у којој случајно седимо.

(Из рукописа)

НОВИ РОМАН ЖЕЉКА САРИЋА "ПРАВЕДНИК" ИНСПИРИСАН СВЕТИМ САВОМ

ПОСЛЕ запаженог романа о "Николи Тесли" под именом "Посвећеник", писац Жељко Сарић сада представља роман "Праведник" (издавач "Партенон") о Светом Сави.

У питању је атипични историјски роман, истиче у рецензији Димитрије М. Калезић. Књигу чини историјска грађа, психологија личности, клима духовности, интимни доживљај топле молитвености, реторски и поетски изрази - све је ту, али другачије изложено од шабло-

Молитвена реч

на на које смо навикли у историјским романима.

Сарићево излагање је непосредно и песнички необуздано, реч је молитвена и поетска, саветна, утешна и поучна.

Свети Сава је најјеминентнија личност српске историје и као такав, привлачи пажњу и својих савременика и каснијих нараштаја до

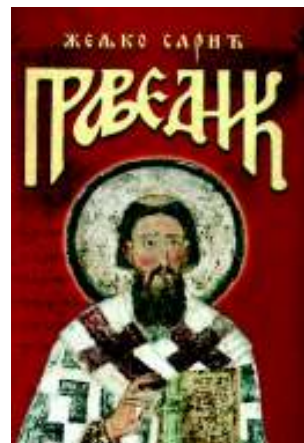
данашњих дана. И не само нашег народа, већ и странаца. У новије време код нас је постао мотив романсијерске поетике, али и народних и уметничких песама.

Улазећи у ову књигу, од њених првих реченица, неопходно је да читалац уђе у њен чудесни свет - отворен: душом, срцем, умом и пажњом и да снагом доживљаја

своју личност идентификује са вредностима вечним и трансвековним, интимно их усвајајући. Тако ће доживети етичке и естетске вредности онтолошког утемељења, каже Калезић за Сарићев роман који отварају реченице:

"Тишина је. Само понегде засветлуцају одсјаји залазећег сунца, иза облака. Стојим сам на овом тихом месту. У даљини оцртава се храм, али не онај земаљски, људском руком створен, него небески, неруковорени храм, на небу сијајући..."

Б. Ђ.

ЈОЗЕФ ШИРОКА, АЛБАНСКИ ГЛУМАЦ, У ПАСКАЉЕВИЋЕВОМ ФИЛМУ "МЕДЕНИ МЕСЕЦ"

Са друге стране границе

ПРЕШАО је први пут албанску границу прошле године, када је снимао италијанске сцене у филмској причи Горана Паскаљевића "Медени месец". Тако је Јозеф Широка осим улоге у првом филму, добио прилику да упозна земљу чијим је језиком већ овладао, али и да види сестру, која је тамо пребегла, када му је било осам година.

У међувремену Широка је поново посетио Италију, овога пута као један од протагониста филма "Медени месец". После Венецијанског фестивала, бурним аплаузом био је награђен и на београдској премијери у Сава центру, затим у Тирани, а овог месеца га очекује и француска публика на фестивалу у Лез Арку код Шамонија, а онда и на великој премијери у Паризу.

- Толико тога ми се десило за нешто више од годину дана да ми све још изгледа као сан - каже албански глумац за "Новости". - Све је почело када је Паскаљевић правно аудицију за младића у албанској причи. Био сам одушевљен када ме изабрао, али сам га одмах упозорно да нема искуства на филму, већ само у позоришту. Код нас на

Биљана Никовић
Чим се завршило снимање, отишао сам да видим сестру, која је илегално отишла у Италију пре више од 15 година. Срели смо се на железничкој станици, стајали смо на пет метара једно од другог и нисмо се одмах препознали

Академији упућени смо на позоришну глуму, јер се филмови слабо снимају, а тек недавно је отворена приватна

Каже да је већ после снимљене прве сцене имао мању трему и да су га сви охрабривали речима да изгледа као да је већ месец дана испред камере. У Италију, земљу чежње многих својих земљака крочио је у Бриндизију, снимајући сцену преласка границе.

- Учио сам италијански, у Албанији се доста гледа њихова телеви-

зија - прича Широка. - Када сам рекао неколико реченица, на моје изненађење, констатовали су да прилично до-

бро говорим италијански и да треба мало да га "покварим". Чим се завршило снимање, отишао сам да видим сестру, која је илегално отишла у Италију пре више од 15 година. Срели смо се на железничкој станици, стајали смо на пет метара једно од другог и нисмо се одмах препознали.

Ускоро се млади албански глумац поново обрео у Италији, али као један од протагониста "Медени

ног месеца" на Венецијанском фестивалу. Све му је, каже, било као сан, од аплауза на пројекцији и давања интервјуа, до критика које су излазиле у новинама.

- Било ми је предивно и на премијери у Београду, где сам се одједном нашао испред неколико хиљада људи, који су аплаудирали екипи филма - каже млади глумац уз констатацију да у Албанији не постоји тако велики биоскоп. -

Ово није обична филмска прича, већ, има много дубље значање и за Србе и Албанце. Сигуран сам да ће много људи подстаћи на размишљање, јер је очигледно колико је сличности међу нама и колико нас тога повезује. Рекао сам својим

пријатељима и да је ово велика шанса за албански филм. Зато није случајно што је баш "Медени месец" отворио Међународни филмски фестивал у Тирани.

Као и сви, Јозеф Широка има много жеља. Неке од њих су, каже, са "Меденим месецом" већ остварени. Дугогодишњи сан да посети и град светлости ускоро ће му се остварити: на прагу нове године премијером "Меденог месеца" у Паризу. ◆

ТРИ ЗНАЧАЈНЕ ИЗЛОЖБЕ ПРИМЕЊЕНЕ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДСКИМ ГАЛЕРИЈАМА

Старо сребро и перо од злата

КРАЈ године као да је посвећен примењеној уметности. Све важније излагачке пунктове Београда "заузели" су примењачи: у Конаку кнегиње Љубице организована је изложба "Десет година сценографије и костимографије". Прва декада 21. века представљена је радовима 39 уметника. Приређивачи, међутим, нису искористили прилику да теоретски сагледају тај период и "ишчитају" помаке који су се збили после 2000. године. Осим добро познате истине да су сценографија и костим са-

ставни део представе односно филма, приређивач није ову уметност поста- вио у контекст времена када је настајала.

У Уметничком павилону "Цвијета Зузорић" се великом изложбом и одличним каталогом слави пола века

ску 1965. А, 1990. постаје међународна смотра. Једна од пратених смотри ове манифестације је

"Златног пера". Од прве манифестације домаћих илустратора, одржане 1959, ова манифестација се трансформисала у југословенску, а у југословенску 1965. А, 1990. постаје међународна смотра. Једна од пратених смотри ове манифестације је

изложба у Графичком колективу Хода Хадади, уметнице из Ирана и добитнице Гран-прија не претходној смотри.

У Етнографском музеју изложбом сребра "сеасмо" се уметна мајстора-уметника из 18, 19. и 20. века. Представљено је 137 експоната. Они као део кућног инвентара и стоног посуђа имају подједнако украсну и употребну функцију. Аутор изложбе (која ће трајати до фебруара) и каталога је Ирена Гвозденовић, кустос у Етнографском музеју. С. П.

УСПЕХ ЈДП У МАДРИДУ

"Федра" међу најбољима

НА престижном међународном фестивалу у Мадриду, продукција Југословенског драмског позоришта "Федрина љубав", по тексту Саре Кејн, у режији Иве Милошевић, доживела је велики успех.

"Федрина љубав" играна је три вечери заредом у дворани Театра Ферн, а после другог извођења приређен је посебан разговор уметника и мадридске публике, што се догађа само онда када нека представа заиста изазове велику пажњу позоришне јавности. Велико признање које је продукција ЈДП добила у Мадриду доказује и то што је "Федрина љубав" затворила овогодишњи фестивал. Р. Р.

ФЛЕШ

РОМАН Наде Перпар Прокић "Цех" биће представљен данас у 18 часова на сцени "Култ" у Установи културе "Вук Караџић". О књизи ће говорити Мирјана Литричич, Момчило Селић, Андреј Јелић Марикић и ауторка.

У "РАДОВИЋУ"

Два уместо три

ПЛЕСНА опера "Деришта", настала по мотивима дела Жана Коктоа, имаће уместо најављена три, само два извођења: данашња прва реприза представе Малог позоришта "Душко Радовић" отказана је у Дому омладине, а наредна ће бити сутра на истом месту.

У опери наступају Бранислава Подрумац (сопран), Марко Калајановић (баритон), Љуба Поповић (тенор), Ана Радивојевић (мецосопран), Милош Тимотијевић и други. В. В. С.

РЕВИЈА ФИЛМОВА ОД ДАНАС У БЕОГРАДСКОМ ДОМУ ОМЛАДИНЕ

Имам нешто да ти кажем

У БЕОГРАДСКОМ Дому омладине вечерас почињу "Дани новог црногорског филма", а отвара га остварење Марије Перовић "Гледај ме". Наредна три дана београдска публика ће премијерно видети

и "Десант на Прчево" Драшка Ђуровића, "Имам нешто важно да вам кажем" Жељка Сошића, "Златне чакље" Зорана Бојовића. Биће приказани и кратки играни филмови, као и документарна остварења црногорских аутора, и филмови студената Факултета визуелних уметности из Подгорице и Факултета драмских

уметности са Цетиња.

- "Дани новог црногорског филма" је први уметнички пројекат из Црне Горе, који ће на овакав начин бити представљен београдској публици" објаснила је редитељка

Марија Перовић. - После те манифестације, филм "Гледај ме", награђиван на регионалним и међународним фестивалима, најгледанији филм у црногорским биоскопима, биће приказиван у Дому омладине у Београду од 14. до 18. децембра.

Редитељи и продуценти из Црне Горе Николa Вукчевић, Жељко

Филм Гледај ме

Марија Перовић

Сошић, Драшко Ђуровић, Горан Ђокић, Марија Перовић и Иван Ђуровић поклонили су се након пројекције београдској публици. Б. Н.

МОНОГРАФИЈА “МУЗЕЈ КНЕЗА ПАВЛА” - ПРИЧА О ВРЕМЕНУ КАДА ЈЕ МУЗЕЈ СТАНОВАО У ЕВРОПИ

Опомена и за власт и за струку

Саво Поповић

О ВИХ дана, у години кад обележава 165 година од оснивања - Народни музеј је добио монографију “Музеј кнеза Павла”. Ова опсежна студија се бави његовом историјом која је трајала под тим именом од 1935. до 1944. Текстовима осам аутора анализира се устројство Музеја, поставка, збирке, архитектура... његова мисија током тих девет година рада. Ова богато илустрована књига са 300 страна требало би да разбије многе заблуде међу којима је и она да је Народни музеј настао из (ли) од Музеја кнеза Павла. Наиме 1944. враћено му је име под којим је и основан 1844. (Народни музеј српски, а звао се и Народни музеј Краљевине Југославије) мада је до 1935. мењао имена па се до спајања са Музејом савремене уметности и новог имена звао Хисторијско-уметнички музеј.

Народни музеј је, дакле, мењао имена и локације, обично је “становао” у неадекватним просторима.

Зато значајну улогу у овој опширној студи-

власништво кнеза, била је изложена у Музеју и на неки начин је представљала заштитни знак ове куће културе. Напуштајући Београд кнез Павле је, логично, понео и “Лаокона” и касније слику продао. Она се данас налази у Националној галерији у Вашингтону као поклон Семјуела Х. Креса.

Неспоразуми око уједињавања два музеја почињу заправо раније. Још при оснивању Музеја савремене уметности, др Владимир Петковић, управник Народног, односно Хисторијско-уметничког музеја сматра и пише министарству просвете 1927. да “постојање два музеја нити је у интересу њихову, нити је у интересу штедње, чија је жртва увек до сада био Хисторијско-уметнички музеј”. С обзиром на скроман фонд - Музеј савремене уметности је тражио слике од Хисторијско-уметничког. Кашанинов захтев Петковић одбија и протестује... “види се да Музеј савремене уметности намерава развити паралелан програм. Овакав поступак је савим необичан, јер нпр. у све-

Писаро *Грџ француског позоришта*Мештровић *Поставка југословенске скулптуре 20. века*Ел Греко *Лаокон и синови*

ји игра управо зграда у коју се “бескућник” и “подстанар” уселјава 1934. У здање које ће коначно на репрезентативан начин моћи да представи колекције, простор који ће бити уређен по тада најсавременијим европским музејским стандардима па ће и активности музеја постати динамичније, публици атрактивније. Музеј заправо добија ону улогу на којој данас савремена музеологија инсистира оснивајући педагошка одељења. Постаје, како би се то данашњим језиком рекло, интерактивна установа коју су по програмима и изложбама препознавали у Европи.

Фактографски то изгледа овако: краљ Александар Карађорђевић 1934. (како стоји у монографији) завештава Нови двор за “Краљевски музеј”. У Предлогу закона о музејима из 1934. стоји: “У Београду спајањем садашњег Историјско-уметничког и Музеја савремене уметности оснива се државни музеј под именом Краљевски музеј у Београду”. Краљ даје зграду - намесник му даје своје име и отвара га за публику 1935. И ова се контроверза око имена музеја (јер ни један национални музеј у Европи није променио назив и добио име суверена) разматра у монографији и покушава јој се наћи оправдање.

Иако је краљ Александар даровао зграду Новог двора држави за потребе музеја, новостворена установа није понела његово име. Али, како у монографији наводи један од аутора Лидија Хам-Миловановић “како би се избегла могућа неправда, већ је 31. јуна 1935, отворен Шумарско-ловачки музеј вицешког краља Александра Ујединитеља у Топчидерском конаку”.

С уласком Музеја у нову, дворску зграду и с новим именом Музеја - на сцену ступа

Краљевина је желела да покаже припадност европској породици, а Музеј је био њен културни, идеолошки, друштвени и политички инструмент

Милан Кашанин, дотадашњи управник Музеја савремене уметности а сад Музеја кнеза Павла. Управо ће Кашанин под покровитељством моћног патрона и у договору са њим увести низ новина, куповати за Музеј значајна дела међу којима је, рецимо, и Мајолова “Медитеранка”, култно дело за рађање модерне у европској скулптури. Она

је у монографији тек узгредно репродукована, као исечак из новина са отварања Музеја. Али, у монографији је једно од културних Ел Грекових дела “Лаокон и његови синови”. Слика је значајна не само по томе што ју је радио велики мајстор већ и по томе што се иза композиције Лаокона и синова у даљини види Толедо. Та слика, приватно

ту, па чак ни код далеко богатијих збирака него што су код нас, два државна музеја из истог места, не раде о истом програму и на стварању паралелних збирака”.

Три године касније 1933. Кашанин поново тражи слике - Петковић упозорава министарство: “Било би неложно и за осуду, уступајући ове слике другде, не водити рачуна о вољи дародаваца”. Те године Петковићу је за Хисторијско-уметнички музеј новац смањен за 27 одсто у односу на претходну годину и добија суму исту као “неупоредиво мањи” Музеј савремене уметности.

У садејству кнеза који је и сам колекционар и Милана Кашанина почиње динамичних девет година музеја. Купују се дела домаћих и европских мајстора за Музеј који захваљујући кнезу-покровитељу добија и поклоне. Сталном поставком настоји се прикапати јединствена слика о Краљевини. А, Краљевина је желела да покаже припадност породици сређених европских музеја. Музеј је био њен културни, идеолошки, друштвени и политички инструмент, кроз који је јасно провејавало настојање да се очува визија југословенског јединства. Организују се велике изложбе какве би и данас представљале атракцију у Београду - “Италијански портрет кроз векове”, “Француска уметност”...

Ако је монографија уједно и упозорење за данашњи однос према Народног музеју - она погађа циљ. Јер, указује на некадашњу амбицију власти која је покровитељ Музеја и стручњака да од Народног музеја - који данас, безмало деценију затворен, подједнако мало интересује и власт и струку - направе реперну културну установу, важно место на културној мапи Европе. ◆

Кашанин

МИЛАН Кашанин ће остати упамћен као незаобилазна личност српске културе која је својим безмало шездесетогодишњим континуираним музеолошким радом допринела томе - како записује Исидора Секулић - “да нас боље види иностранство и да се ми међусобно видимо везани и сродни оном лепотом која нас с боговима веже”.

Кашанин је добитник низа признања међу којима је и орден Светог Саве, легија части, пољског, данског, холандског ордена...

Прици Никола од Грчке, кнез Павле и Милан Кашанин

ПЕЈЗАЖИ МИЛАНА РАДАКОВИЋА У АПАТИНСКОЈ ГАЛЕРИЈИ “МЕАНДЕР” Биографије бачког пејзажа

Зоран М. Мандић

ИЗЛОЖБА пејзажа сомборског сликара Милана Радаковића, недавно отворена у апатинској галерији “Меандер”, представља колекцију од тридесетак уља на платну, а на којима је све у знаку природе и култа њених годишњих доба, еколошких мена и сензација. У тематском кругу, углавном, ревидираног бачког пејзажа, Радаковић, под лупом светло-

сног расапа, трага за “цртама лица”, за “портретом” његове интегралне представе. А, на панорама тих реалистички “уловљених” снимака, у мноштву издвојених фрагмената, са одредницама из речника пејзажа (стогови, небо, снег, дрвеће, хумус, баре, крстине, локвањи, бразде, облаци...) сажимајуће доминира преплитање “биографија” њихових засебности, карактера, гласова

и облика. Ту врсту прожимања сликар записује валерима и нијансама из мистериозног регистра језика и појава боја у широком светлосном пољу њиховог оглашавања. Боја, као темељ сваколиког визуелног записа на Радаковићевим уљаницама репрезентује изразе оне ликовне импресије у којој се спајају разлике и бројних других чулних импулса, ритмова, сигнала и сугестија. ◆

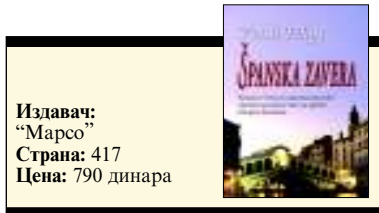
СЕДАМ КЊИГА ЗА СЕДАМ ДАНА

"ШПАНСКА ЗАВЕРА"

КРИСТИ ФИЛИПС
Тајна куртизане

ИСТОРИЈСКИ догађај (који историчари различито тумаче) из 1618. године када су војвода од Осуне и Маркис и Бермара оптужени за планирање напада на Венецију, план назван "Шпанска завера", послужио је као мотив за истонмени веома успели дебитантски роман Кристи Филиппс.

У Венецију долази Клер Донован да би завршила докторску тезу о Александри Росети, мистериозној куртизани, која је написала тајно писмо млетачком Великом већу упозоравајући на заверу Шпаније да уништи Млетачку републику.

Издавач:
"Марко"
Страна: 417
Цена: 790 динара

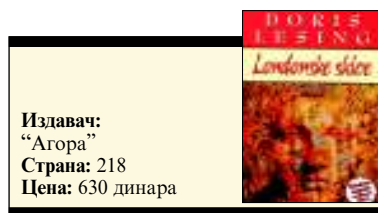
Клер је схвата као јунакињу, и тајно се нада да ће јој њена открића обезбедити достојније место у историји. Међутим, арогантни историчар с Кембриџа жели да представи свој рад о истом догађају у коме оптужује Александру за учешће у завери... Спистатељица читаоце одводи у 17. век оживљавајући политичке интриге, преваре и насиље али и венецијански развратни живот. Преводилац је Гордана Малетић.

"ЛОНДОНСКЕ СКИЦЕ"

ДОРИС ЛЕСИНГ
И смех и беда

"ТЕ прве године коју сам провела у Енглеској, имала сам визију Лондона, које више не могу да се сетим, био је то град из кошмара у којем сам живела годину дана. Онда се десило да су се једне вечери, док сам шетала парком, зграде, дрвећа и аутобуси стопили у предивну слику и тада сам схватила да сам коначно код куће".

Ове речи записала је 1957. Дорис Лесинг (1919), велика британска списатељица, добитница Нобелове награде 2007, и отада не престаје да бележи изузетно занимљива и проциљива запажања о Лондону и његовим становницима. Књига

Издавач:
"Агора"
Страна: 218
Цена: 630 динара

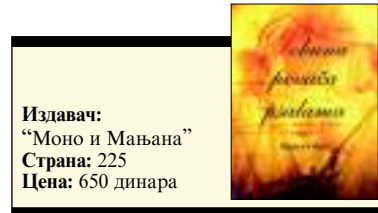
"Лондонске скице" представља репрезентативни избор из ове њене прозе. Дорис Лесинг непрестано одржава тензију између саосећајности и прилично бруталне равнодушности што је карактеристика њених најбољих дела, записао је критичар "Индипендента", док је критичар "Космополитена" уочио да је њена визија Лондона "бриљантна диорама комедије, трагедије и беде". Преводилац је Александар Бјелогрић.

"ПОБУНА ПЕВАЧА ПСАЛАМА"

МАРТЕН'Т ХАРТ
Рибари на ногама

ЗАСНОВАН на сведочанствима о догађајима из 1775. и 1776. у Холандији, роман "Побуна певача псалама" угледног холандског писца Мартен'та Харта, аутора више од 30 књига, на занимљив и духовит начин приказује побуну рибара, мрежара и бачвара због наметања новог начина певања псалама у цркви. Била је то, у ствари, побуна оних који нису имали ништа или премало за иоле пристојан живот.

Главни јунак је Румер Стромбрекер кога против воље жене Дилериком, богатом и горостасном наследником после чега он постаје бродовласник. Млади човек је, ме-

Издавач:
"Моно и Мањана"
Страна: 225
Цена: 650 динара

ђутим, како се каже у роману, "неспособан" за закониту жену која му је одбојна јер се осећа на устајалу рибу. У незаконитој вези с мрежарицом Аном, у коју је био заљубљен од детињства, међутим, има ванбрачног сина. Избија побуна у којој је један од главних хушкача и насилника његов син Жил који уништава све на што наиђе. По гашењу побуне Жил је осуђен на 12 година прогонства. Преводилац је Ивана Шћепановић.

БЕСТСЕЛЕРИ

ХИТОВИ У СРБИЈИ

1. "БУДИМО ЉУДИ"
Јован Јањић (Компанија „Новости“)
2. "ВОДА ИЗ КАМЕНА"
Љиљана Хабјановић-Ђуровић („Александрија“)
3. "ИЗГУБЉЕНИ СИМБОЛ"
Ден Браун („Соларис“)
4. "ХОЋУ ДА МИ СЕ НЕШТО ЛЕПО ДЕСИ ОДМАХ"
Марко Видојковић (Самиздат Б92)
5. "ОКОРЕЛА ЗЕМЉА ЧУДА И КРАЈ СВЕТА"
Харуки Мураками („Геопоетика“)
6. "ГЛАД"
Мирјана Бобић-Мојсиловић („Чигоја“)
7. "ПОБЕДНИК ЈЕ САМ"
Пауло Коелњо („Паидеиа“)
8. "ИЗУЗЕТНА СТВОРЕЊА"
Трејси Шевалије („Лагуна“)
9. "ЛОВАЦ НА ЗМАЈЕВЕ"
Халед Хосеини („Лагуна“)
10. "КОЛИБА"
Вилијам П. Јанг („Лагуна“)

Издавач:
Компанија
"Новости"
Страна: 312
Цена: 390 динара

ХИТОВИ У БРИТАНИЈИ

Подаци:
"Гардијан"

1. "ПРОШЛИ СВЕТ"
Штефан Цвајг

У овом полуаутобиографском делу, Цвејг се присећа златног доба за књижевност у Бечу, али и успона нациста који су брутално уништавали уметничка дела.

2. "ЕЛЕГИЈА СА ИСТОКА"
Петина Гаф

Дебитантска књига прича у којој ауторка описује животе људи у Зимбабвеу, који се налазе у ситуацији над којом немају контролу: велика инфлација, лош материјални положај, обећања, разочарање и неиспуњени снови.

3. "САЛЕМ БРОУНСТОН"
Џон Данинг

После смрти оца, Салем Броунстоун упада у чудан и магичан свет. Открива да је иза његовог оца, поред куће и новца, остао и необичан тајни легат до кога може да дође кроз борбу са недовршеним бићима из другог света.

4. "ПИСМО МОЈОЈ КЋЕРИ"
Маја Ангелоу

Мемоарска, поетска, мудра проза Маје Ангелоу у својеврсном водичу кроз живот упућеном ћерки коју никад није имала, али коју види свуда око себе.

5. "ТРУБАДУР"
Мери Хофман

Бертран је сведок бруталног убиства папиног изасланика, које се догодило у јужној Француској у 13. веку. Он ризикује свој живот да би упозорио остале.

Издавач:
„Пушкин прес“
Страна: 357
Цена: 20 фунти

КЊИГА НЕДЕЉЕ "ГВОЗДЕНА ДОБА"

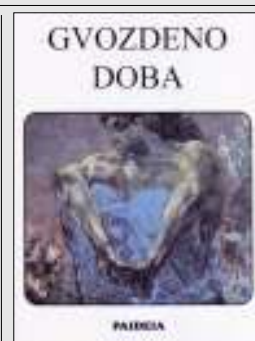
Спас света у љубави

РОМАН "Гвоздено доба" Џона М. Куција (1940), добитника Нобелове награде за књижевност 2003, писан је крајем осамдесетих година прошлог века у време расних немира и ванредног стања у Јужноафричкој Републици, али, као и свака књига овог врсног аутора, није ништа изгубио од вредности па ни актуелности. Дело је добило награду "Књига године" британског листа "Sandeu Ehpess" (1990) и признање каталонских издавача "Premi Llibreter" (2003).

Рођен у Кејптауну, Куци, иначе, доктор књижевности и лингвиста, први је двоструки лауреат Букерове награде (1983. и 1999). Био је професор на универзитету у родном граду а последњих неколико година живи у Аустралији. Његове најпознатије књиге "Ишчекујући варваре", "Срамота" и "Живот и време Мајкла К." сврстали су га у модерне класике. "Гвоздено доба" дато је у виду дугачког писма које Елизабет Карен, пензионисана професорка античке књижевности у Кејптауну пише ћерки у Америци која се одрекла своје домовине због по-

литичких прилика. Остарела и на смрт болесна Елизабет постаје сведок крвавог полицијског терора. Иако медији о томе ништа не говоре, насеља око престонице су у пламену. Пале их маскирани црнци, на наговор службе безбедности, са намером да се ствари прикажу у свесвим другачијем светлу. У својој башти једнога дана затиче клошара Веркејла кога прима у свој дом и који јој постаје главни саговорник. Иако ништа није скривила нити жмурила пред догађајима, она ипак осећа грижу савести сматрајући да није довољно учинила у отпору према апартхејду. Због тога у позним годинама покушава да се зближи са људима друге расе па долази у ситуацију да скрива младе црнце које прогони полиција. Притом она изражава забринутост шта ће се догодити са младим побуњеницима, хоће ли моћи да се врате вредностима као што су самилост и љубав. Овај роман је, према речима преводиоца Аријане Божовић, и политички и лирски, а његова порука је да ће љубав ипак спасити свет.

Џ. М. КУЦИ

Издавач:
"Паидеиа"
Страна: 159
Цена: 500 динара

"ЧАК МИ ЈЕ И ПАС УГИНУО"

СТРАХИЊА КАСТРАТОВИЋ
Опора прича

Поводом првог романа Страхине Кастратовића Никола Милошевић је својевремено записао да је реч о врском приповедачу са великим смислом за поступност у казивању и са неком врстом пригушене драматичности, уз ефектну психолошку поенту. Ове особине овај аутор показао је и у најновијем роману "Чак ми је и пас угинуо".

У средишту пажње је Сергеј Филатов, потамак руских емиграната који је као дете доживео емотивни шок и годинама био нем. Одлазак оца, који му је на

Издавач:
"Београдска књига"
Страна: 507
Цена: 1.200 динара

рукама умро, биће за њега други трагични доживљај који ће га дефинитивно уверити да у људском свету ништа није дато заувек. У зрелом добу, већ ожењен, сретће љубав свог живота Нину, али и њеног несрећног мужа... Пишући о љубави, о личним породичним ломовима, о дугом и неизвесном путу ка варљивој (не)срећи, о смрти и пролазности, Кастратовић је, према речима рецензента Драгомира Брајковића, написао горку и опорну књигу, али истиниту која трага за смислом и разлогом постојања.

"ВЕРОНИКА"

МАРИОАРА СТОЈАНОВИЋ
У паклу љубоморе

У ДЕБИТАНТСКОМ роману "Вероника" Мариоара Стојановић, која је рођена 1952. године у Банатском Новом Селу, завршила журналистику у Београду, а ради у листу "Либертатеа" у Панчеву прати живот главне јунакиње (према којој је књига и названа) од рођења, детињства и два неуспела брака до бекства у Шведску.

Одрасла уз мајку у ујаковој кући у Банатском Новом Селу, Вероника никада није упознала оца који је њену мајку отерао од себе још пре њеног рођења. Пре-

Издавач:
"Либертатеа"
Страна: 202
Цена: 320 динара

лепа и обдарена девојка врло рано удаје се за сеоског момка, исправа живе у обостраној љубави, али се све због његове неразумне љубоморе претвара у супротност. Добија сина, али због физичког и психичког злостављања приморана је да напусти мужа и бежи код другог човека, с њим склапа други брак. Прича се, међутим, понавља: испрва обојавана, изродила је двоје деце, да би уследио нови пакао љубоморе и злостављања. Вероника одлучује да побегне што даље од свог тадашњег живота...

Драган БОГУТОВИЋ

"САН НАПУКЛЕ ЈАВЕ"

АНЂЕЛКО ЗАБЛАЋАНСКИ
Љубав и несанице

ПОСЛЕДИЦЕ тешке саобраћајне несреће коју је својевремено имао и године дугог залечења учиниле су да се Анђелко Заблаћански (1959), који иначе живи у родним Глушцима у Мачви, окрене књигама и перу. У његовој петог књизи "Сан напукле јаве" су песме уквирене прозом с једне стране горким дневником а са друге сентименталном причом.

Углавном жанровски из света љубавне поезије ови стихови јасног звука и мелодије плене својом једноставношћу, стишаношћу емоција и неком посебном

Издавач:
"Српска књига"
Страна: 84
Цена: 150 динара

топлином. Њене руке, њене усне, најчешће помињане, њене очи, њене несанице, најзад, откриле су и песничких несаница из којих се и рађају песме. И исповедне покатакд и затворене у љуштину коју треба отворити да би досегли до порука, и у класичној форми и у белом стиху, вешто изведене као вез речима, ове песме вреди читати. Написао их је песник који изузетно добро зна шта је оно суштинско, поетско у речима које се слажу у песму, каже рецензент Перо Зубац.

Анђелко Заблаћански

Уморна чежња

У оку чувам даљину хладну
И наду золу
Твој осмех мајског јујира

У шрејшају јосјаноћ дана
Трајим ноћ давну
Твоје жруди шћиле на длану сна

На усни заборављеноћ осмеха
Дрхши жудња јасна
Заробљена у мислима шћвојим

На жруди ми шћиле боје јесени
У сећању шћиле шћиле шћиле
Уморна чежња шћиле шћиле шћиле

А у свему звони шћиле шћиле
Самоћа моја - шћиле
У шћиле од најшћиле јаве.